

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58

GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Secretariaat: Buitenrustplein 21, Voorburg, Tel. 728315

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

27 maart 1959

derde jaargang

n u m m e r 30

nadruk verboden

x in de kantlijn betreft de vraag

- " " " " het antwoord

Goeden avond, vrienden,

Deze Goede Vrijdag in een tijd van misverstanden en mistrouwen, misplaatste besprekingen, mislukte besprekingen, deze tijd van hoog-tijvierend Christendom, vol van volledige ondergang van werkelijk Christelijke waarden vraagt ons weldegelijk een nadenken, niet over wat gebeurd is in Jeruzalem, toen Jezus aan het kruis werd geslagen, maar over de wijze, waarop de wereld thans de Christusgeest tracht te kruisigen.

Het is natuurlijk voor U mooi, wanneer wij hier met ooggetuigen beschrijven, hoe Jezus heeft geleden, hoe Hij heeft geleefd en hoe Hij is ondergegaan, hoe Hij is herrezen.

Maar ik vraag mij af: Wat voor zin heeft dat?

Negentienhonderd jaren lang klinkt dat verhaal regelmatig, tenminste één maal per jaar, over praktisch heel de wereld. Overal spreken de mensen op het ogenblik over Jezus, Die in zijn liefde naar het kruis is gegaan, Die voor het loed en de zonden der mensen geleden heeft.

Maar waar is het resultaat?

Het Christendom leert ons: Hebt Uw naasten lief gelijk Uzelve. Jezus heeft Zijn liefde voor de naaste beleden tot aan het kruis en tot op het kruis. Hij, Die daar stierf in pijnen, kon aan Dismas zeggen: "Eeden zult gij met Mij zijn in het rijk Mijns Vaders".

Hij, Wiens stervensnood ten hoogste was gerezen, kon nog Zijn Moeder troosten en Zijn leerling Johannes. "Vrouw, zie Uw Zoon. Zoon, zie Uw Moeder".

Wat doet men dan tegenwoordig? Wat doet men in deze tijd, vol met Christelijke kerken, Christelijke partijen, Christelijke genootschappen, op het Christendom gebaseerde esoterische richtingen? Heeft men zijn naasten lief? Vertrouwt men zijn broeder? Vergeeft men zijn vijanden?

Laat ons de droeve rekening opmaken van Goede Vrijdag 1959.

Konferenties op hoog niveau gepland. Enige ontspanning in de internationale politiek. Nieuwe wapens beproefd. Amerika in staat een koepel van straling over het kontinent te richten, waardoor wapens geen uitwerking hebben. Rusland probeert een aantal explosies in de hogere luchtlagen met atoombommen. Het laboratorium in Minsk heeft een nieuw virus gevonden. In Algerije zijn een aantal gijzelaars door het vrijheidsleger gevangen genomen en vermoord. Een paar negers worden afgeranseld in de staat Missouri. Een politieke partij probeert hernieuwd tot aktie te komen in Argentinië. Besprekingen tussen blanken en gekleurde leiders in Zuid-Afrika lopen op niets uit.

De Potala in Tibet bij Lhasa beschoten. Massamoord door Chinezen bij de Luampongpas op bijna 1200 stamleden van een oproerige stam. Bijna 3.000 moeders van hun kinderen gescheiden in het distrikt Kanton. Moord aanslagen gepleegd op verschillende publieke persoonlijkheden in India. Achtefvolgving van de Sikhs na een protestdemonstratie in hetzelfde land.

Is dat een Christelijke wereld? Of wilt U misschien het Christendom in minder grote lijnen zien? Wilt U zien, hoe de Christenen t.o. elkaar te keer gaan? Leest U kranten?

Twee inwonenden krijgen ruzie met elkaar. Man met beenbreuk naar het hospitaal gebracht. Automobilist rijdt jongen van 12 jaar aan, geeft hem de raad naar huis te gaan en rijdt door. Brand! Niemand schijnt in staat te zijn om hulp te verlenen, voordat het te laat is. Iedereen wacht. Pyromaan verbrandt een aantal hooibergen en één boerderij in Duitsland. In Nederland: een paar boerejongens in de buurt van Deventer rossen een ambtenaar af, omdat de man zich aan zijn instructies heeft gehouden.

Moet ik verder gaan? Is dit Christendom? Is dit dan de wereld, waarvoor Jezus gestorven is? Is dit dan die glorierijke maatschappij - vol gebouwd met kerken, zodat je nergens kunt staan haast, zonder dat je een torenspits ziet - die Jezus' leer in de praktijk brengt? Is het dan deze wereld, waarvoor Jezus aan het kruis stierf en uit den dode opstond?

Jezus moet dit geweten hebben. Ondanks alle eisen van Zijn volgelingen, alle aanspraken, die zij maken op eeuwig erfdeel en zo, is Jezus enige uitspraak omtrent de toekomst geweest, van het geheel dus van Zijn leer: Want ziet, Ik breng U niet de vrede, maar het zwaard!"

Jeruzalem was de Heilige Stad, die heeft Jezus gedood. 't Christendom is het nieuw Jeruzalem. De nieuwe Jer-u-salem - Stad van Vrede - . Men heeft Christus opnieuw gedood.

Waar gaat dat heen? Wat moet deze wereld dan worden? Het is maar goed, vrienden, dat de legende van Ahasverus niet waar is, dat de eeuwige Jood de enige schijnt te zijn, die zijn legendarische doem moest ondergaan, ofschoon sommigen ook Salomé een zelfde lot hebben toegedacht.

Het ligt in het verleden. Nú kanmen Jezus' woord prediken en Hem verloochenen, bespotten en honen met daden, zonder dat er ergens een blik valt en men eeuwig moet verder gaan, gedoemd en gehaat door alle eeuwen heen.

En toch zou het misschien goed zijn, volgens ons beperkt inzicht, wanneer de genade niet langer de waarheid verhult.

Deze wereld is demonisch. Gij zegt, dat zij het niet is uit vrije wil. Ik wil U gaarne gelijk geven. Ook Jezus heeft duivelen uitgedreven. Ook in Zijn tijd waren demonen op de wereld. Maar het vreemde is, dat de mens luistert naar elk demonisch fluisteren, terwijl woorden door zijn mond worden gesproken uit de evangeliën, terwijl hij zegt Gods werk te doen.

Ik kan mij b.v. niet begrijpen, waarom een kwestie van al of niet gelovig zijn in sommige gevallen bepalend is voor het al of niet geboycot worden door anderen.

Ik kan niet begrijpen, waarom de Christelijke wereld meent, dat een neger - of een Jood - minder is dan een ander.

Ik kan een streng-Christelijke maatschappij niet begrijpen, die, zoals hier in Nederland, bijbelwoorden mompelt, avondmaaldiensten houdt en vol religieus sentiment deze dag Jezus' lijden herdenkt, maar gelijktijdig meent, dat een mens, omdat hij uit Indie - zijn vaderland - verdreven is, hier nu uiteindelijk nu maar een bruintje is, waar je veel drukte over moet maken. Dat kan er bij mij niet in.

Het kan er bij mij niet in, dat, wanneer je een fout maakt, deze ten koste van anderen moet verdoezelen. En de rationalisatie, die men daarvoor geeft, doet mij denken aan die van de hogepriesters, Cai - phas en Annas. "Beter voor ons volk, dat één mens sterve, dan dat duizenden lijden". Het is zo gemakkelijk gezegd.

Men offert deze of gene op, men spreekt over de noodzaak van discipline, partijdiscipline, religieuze discipline, Godsdienstige discipline, staatkundige discipline, maar men spreekt niet over het recht van de mens en over de ziel van de mens.

Integendeel! Die dingen komen zo achteraf. De pastoor mag zijn processie best houden en de dominee mag zijn openbare bijeenkomst houden, als het nodig is op het Malieveld.

Wij zijn Christelijk, maar laten wij vooral niet vragen een Christelijke daad te stellen.

Wat is het verschil dan tussen Jezus' lijdensgang en de z.g. Christelijke mens van heden?

Jezus weet, dat Hij verraden wordt. Hij zegt het rechtuit, zo rechtuit, dat Judas zich genoopt voelt om te vragen: "Ik, Heer?" Dat is hetzelfde gebleven.

Vandaag aan de dag worden mensen verraden. De verraders vragen even netjes: "Ik, Heer?" Alleen de slachtoffers kunnen het niet verdragen. Zij verzotten zich, zo goed zij kunnen, tegen het onrecht. Daarvoor zijn zij mensen.

Jezus kon dit wel verdragen. Dáár ligt een eerste verschil. Deze wereld is niet in staat persoonlijk onrecht te verdragen en te ondergaan in de overtuiging, dat hierdoor een nieuwe, een betere tijd zal komen; dat hierdoor de Goddelijke wil in de wereld sterker geopenbaard zal zijn en Gods rijk toegankelijk voor anderen.

Jezus in de Hof van Olijven. Het kost Hem natuurlijk moeite zijn lot te aanvaarden. Zoals het menig mens tegenwoordig moeite kost zijn lot te aanvaarden. Hij moppert een klein beetje, met verwijten tegen Zijn leerlingen: "Kunt gij dan geen enkel uur met Mij waken, terwijl ik in doodsnood ben, moeten jullie dan slapen?" Op diezelfde manier mopperen tegenwoordig de mensen ook wel. Er is een verschil.

Jezus wist uiteindelijk te zeggen: "Heer, Uw wil geschiede". Dat is zeldzaam, vooral wanneer men meent, dat er nog een uitweg is.

Zeker, als er iemand gestorven is, dan kan misschien een religieus mens die woorden nog gebruiken: "God, het is verschrikkelijk, maar Uw wil geschiede". Maar op het ogenblik, dat er nog iets aan te doen is - vooral wanneer het het Ik betreft - , dan vechten ze, niet alleen als holden, maar als razenden, als berserkers.

Jezus wist, dat Zijn lijden betekenis had en aanvaardde het: vrijwillig.

Jezus voor het Sanhedrin. Valselijk wordt Hij beschuldigd. Men wóét, dat het valselijk is. Jezus zwijgt. Jezus' uitlating tegenal die beschuldigingen is maar één ding, wanneer zij Hem vragen:

"Hebt Gij dan gezegd de Zoon Gods te zijn?, dan zegt Hij:" Ja , gij zegt het". Het is goen "ja", het is een terugwerpen van het argument. Hij zwijgt.

Veel mensen tegenwoordig, die Christenen heten en terecht beschuldigd worden, verwerpen zich ten koste van een ieder en van alles. Ook ten koste van hun naasten, van hun mede-Christenen.

Jezus voor Pilatus. Hij zwijgt. Hij heeft Zijn lot aanvaardt . Er is niets te zeggen.

Daartegenover de Christen, die, zelfs terecht beschuldigd, al weer zich draait, zich woert, zich wendt met leugens, met omkoping , met doofpotideeën , probeert uiteindelijk onder de smaad uit te komen.

Jezus bij Herodus. "Toen mij één wonder en ik zal U laten gaan". Jezus kan wonderen doen, maar Hij wendt Zich af, want per slot van rekening: Het hof van Herodus is verdorven. Jezus past dáár niet en om daar een wonder te doen, dat zou zijn Zich verkopen, Zich maken tot de hofnar van een klein vorstje, vol van wulpsheid en vol van verdorft. Dat kan Hij niet.

Hoeveel Christenen verkopen hun geloof voor 10% extra dividend? Hoeveel Christenen, zondags statig ter kerke gaande, verloochenen maandag elk idee van naasteliefde , nemen een woekerwinst, steken een ander met hun economisch manoeuvres in de rug, dat die mens misschien zelfmoord pleegt, failliet gaat, teloor gaat met zijn gezin?

Jezus terug bij Pilatus. Men neemt Hem en geselt Hem. Ja, Jezus draagt het zonder één krete, want het is Gods wil. Hij wóét, dat dit onvermijdelijk is. Hij moet immers trouw blijven aan Zijn principes?. Dan mag men Hem een dwaas schelden, dan mag men een Spotkoning van Hem maken met een doornenkroon, met een riet in Zijn hand, dan mag men Hem groeten met kaakslagen. Jezus is Vorst des Vredes. Jezus draágt deze dingen, omdat Hij slechts zó het kwaad uit de wereld kan bannen.

Hoeveel Christenen worden niet bezeten door wraakzucht, wanneer er één vinger naar hen wordt uitgestoken? Hoeveel hunner zijn in staat het verwijt "Je bent maar een dwaas" te dragen? Hoeveel hunner zijn bereid te lijden? Ik ben bang, dat dat er niet zoveel zijn.

Jezus getoond aan het volk. Pilatus in een laatste poging tot rechtvaardigheid. "Wie wilt gij, dat ik U vrijlaat? Barabas of Deze?" Daar staat Jezus bebloed en besmeurd. Hij hoeft alleen maar te vertellen, hoe de intrige van de priesters Hem in dit parket heeft gebracht. Hij hoeft alleen maar te vertellen, hoe de leugen geboren is. Hij hoeft maar even die zachte, doordringende stem, waarmede duizenden op de berg zijn geboeid, te laten klinken.

De menigte zal het paleis bestormen, de wacht opzij gooien, Hem ontvoeren als een Vorst. Jezus zwijgt. De teleurgestelde menigte begint te roepen, met de gekochte schreeuw. "Geef ons Barabas". En toch was Barabas een moordenaar.

Hoevelen van de Christenen zijn in staat zich te onthouden van een beroep op de mens, wanneer het hun recht is, wanneer zij weten, dat daardoor ongeluk geboren wordt. Hoevelen beroepen zichzelf ten onrechte op de mensheid, zeggende: "Ja, maar ziet, deze is een heiden en ik ben een Christen. Dan moet gij mij toch niet veroordelen?"

Zoals het in sommige delen van zeer Christelijke landen gaat , waar de blanke, of de Christen, vrijgesproken wordt, ondanks dat men zijn misdaden kent. Waar deze zich beroept met trots op het feit:

"Ziet, ik ben toch een Christen. Ik ben een blanke". Jezus heeft dit niet gedaan.

De kruisweg. Jezus valt. Met schoppen en slagen halen zij Hem overeind. Het is een veroordeelde. Jezus zegt niets.

Hoeveel mensen zijn in staat beheerst en vreugdig te blijven? Ware Christenen. Wanneer het lot hen een kruis oplegt en het is dan geen houten kruis op de schouders, vermurwd, dat reeds ingereten geselslagen opendrukt, zodat het bloed eruit sijpelt? Dat is niet de lichamelijke pijn en de geestelijke pijn tegelijk van verraden te zijn eigenlijk door een heel volk, dat je zoëven nog in heeft gehaald als vorst. Het is alleen maar een telcursstelling over één mens misschien, over één ding.

Zij klagen en klagen en jeremiëren. Met hun schijnvroomheid en hun gebeden proberen zij God te verleiden, hun onrecht te wreken.

Jezus ontmoet de weniende vrouwen. Zelf reeds bijna stervende van uitputting, troost Hij hen, die om Hem wenen. Hoeveel Christenen doen dat? Hoeveelen zijn in staat om anderen te troosten ondanks eigen lijden? Dat zijn er maar weinig.

Zo kunnen wij verder gaan tot aan het kruis toe. En verder nog: Jezus, de Verheerlijkte, Jezus, ééngeworden met de Kosmos, daalt neer, de lichtende verpersoonlijking van het Goddelijke Zelf. Hij eet en spreekt, heel gewoon en onopvallend, met een paar reizigers, die Hij ontmoet op de weg naar Emmaus.

Tegenstelling: Hoevele Christenen adverteren niet voortdurend hun eigen heiligheid? Hun goedheid? Hun Uitverkoren zijn? Hoeveel Christenen, ver gevorderd misschien in hun bewustzijn van de Schepper, kunnen er toe komen om, evenals de verheerlijkte Jezus, neer te hurken, een vuurtje te stoken, een paar vissen te bakken, opdat de leerlingen bij de ontmoeting zo dadelijk iets te eten zullen hebben?

Jezus, ondanks al Zijn macht en gaven, maakt Zich tot dienaar van allen, die in feite Hem onderdanig moeten zijn. Niet alleen maar Zijn leerlingen, maar ook degenen, die Hem ondersteeld zijn, krachtens de Christusgeest, die in Hem leeft. De geest der liefde is Zijn macht, in Hem nog versterkt geopenbaard in deze gestalte, maar Hij dient.

Ik ben bang, vrienden, dat deze eeuw van Christendom er niet zo goedaf komt in deze vergelijkingen.

Ik heb harde verwijten uitgesproken. Niet, dat zij onwaar zijn. Maar zij zijn hard, omdat de Christenen van deze tijd niet meer weten waar en hoe te gaan. Misschien kunnen wij daarom juist ons nog enige andere woorden herinneren, die Jezus tot Zijn leerlingen heeft gesproken: Wij kunnen ons een paar woorden herinneren, die juist in deze tijd in dit jaar van misverstanden en spanningen, hun grootste inhoud verkrijgen.

Want voorwaar, ik zeg U, waar 3 of meer van U in Mijn Naam vergaderd zijn, daar ben Ik in Uw midden.

De Christusgeest is niet te loor gegaan, Jezus is niet weggevlucht van deze wereld, Zich onttrekkende aan alle dingen. Die zelfde Jezus van Nazareth, die zo lang gele en aan het kruis stierf, leeft ook vandaag, Zich steeds weer kerende tot deze wereld. Zijn gedachten zendt Hij uit naar alle mensen.

Deze zelfde Jezus is het, Die zijn krachten doet spreken door nieuwe profeten. Hij is het, Die, met de geestelijke machten die nu rond deze wereld vergaderd zijn, tracht het Licht des Vaders door te doen dringen in het materialistisch duister van een eeuw, die slechts nog woorden kent, maar de ware betekenissen daarvan niet meer gevoelt.

Het is Goede Vrijdag. Een goede vrijdag. Goed, omdat eens op deze dag een mens vrijwillig leed, vrijwillig stierf, vervullende zo de

wil van Zijn Vader.

Het kan een goede vrijdag zijn, wanneer het wantrouwen en mistrouwen, dat deze wereld op het ogenblik regeert, eindelijk overwonnen wordt door het begrip: Wij zijn allen broeders.

Dit kan een goede vrijdag zijn, wanneer de boodschap, die, en uit de geest en uit de stof, over deze wereld wordt uitgezaaid, eindelijk wordt verstaan.

Er ligt U een koninkrijk van de geest open. Er is een nieuwe Jeru-salem. Er is een nieuw vredesrijk, een rijk van de geest en de bewust-geworden mens.

Een rijk, dat menigeen niet beseft en wat ook zij die het reeds beseffen, slechts ten halve kunnen aanvaarden. Maar zekerlijk een rijk van onvergelykelijke schoonheid.

Meestal wordt op deze dag gewezen op de verschrikkingen van Jezus' lijden. Men tekent U de verwrongen figuur aan het Kruis, de jagende luchten en de bliksemschicht, die het voorhang van de tempel scheurt. Men tekent U de aarde, die beeft en haar doden uitspuwt.

Maar wie tekent U de kosmische krachten? Wie kan U de schoonheid beschrijven van deze dag? Waar is de stem die uitroept: Toen Jezus stierf, treurden de hemelen niet, want hier kwam een ziel tot zijn orf-deel, hier werd een Zoon vereend met de Vader?

Als er al glorie geweest moet zijn rond die stal van Bethlohem, wanneer zingende engelen toen reeds zijn neergedaald, hoeveel grootser moet dan het moment van Jezus' dood niet zijn geweest?

Zeker. Laat de aarde siddoren. Het is de materie, die siddert voor de overwinning, die de geest hier behaalt. Laat de doden opstaan, zij die, niet dood zijnde, herleven voor een korte wijle om te beseffen: de materie is overwonnen door de geest.

Maar kijk dan achter het scherm der jagende wolken. Kijk dan achter 't schimmige beeld van drie kruisen, die daar in een onnatuurlijke schemer staan op Calvariën.

Zie naar de drom van lichtende geesten, die jubelende neerdalen, zingende het lied der overwinning: "Hier werd door Gods liefde Gods' weg hernieuwd geopenbaard".

Denk aan de glorie van deze lichtende maalstroom, die, Jezus opnemende, zich nederig voor Hem buigt, wanneer Hij zegt: Neen, Ik ben niet gekomen om te regeren in het rijk Mijns' Vaders, doch om hen te verlossen, die Zijn Liefde nog niet kennen en aanvaarden.

Stel U die lichtende cycloon voor, die nu door duistere sferen gaat: Zoëven doolden de ongelukkigen nog in de nevel. Nu is er een licht. Er is glans, er is jubel.

Uit de menigte van lichtende krachten treed hen een beeld tege-moet, een gedachte, die zij haast niet kunnen ontwijken: Aanvaardt God in Liefde en ook voor U is er licht, is er vreugde, glorie. Velen voegen zich bij de stoet. Het licht trekt verder.

Daar liggen de ongelukkigen, slijmig verkleumerd in hun begoerten. Gebonden zijn zij in de voortdurende zelfverwijten, die alle licht der eeuwigheid uit schijnen te sluiten.

Maar voor één ogenblik zijn zij gebaad in licht. Zó groot is de kracht, dat zelfs de schelp van zelfbezonkenheid, deze schelp, waarin het wezen zich heeft gesloten als een oester, krampachtig alles werende, wat licht zou kunnen zijn, doorbreekt. Men ziet nu. Licht is geen vijand. Licht is liefde, God is liefde.

Neem dan het diepste duister en de diepste chaos. Denk desnoods aan de afgrond, waarin het monster ligt, dat Dante U beschrijft, wanneer hij het heeft over de diepste diepten der hel.

Zie hier degenen, die tot het uiterste door de verwerping gekweld zijn en toch in een oogenblik van licht - dit aanvaardend - , verlost zijn en op kunnen gaan te samen met de lichtende en jubelende schare.

En wanneer Jezus dan stoffelijk herrijst, moet dan de aarde niet verzadigd zijn van geesten, wier vreugde te groot is geworden? Vreugde, zó groot, dat zij niet meer kunnen denken "Ik", doch slechts nog denken "Wij", of misschien zelfs alleen nog maar "GOD" ?

Want ook dit is Goede Vrijdag.

Een treurmare kan men er altijd van maken. U kunt met droevige gezangen, melancholische predikaties en in het zwart gehulde kerken Jezus' dood betreuren. Maar is ook dit geen materialisme?

Is dit niet evenzeer als al het geen ik U eerder reeds noemde een beeld van de vertekening der waarden van het Christendom?

Jezus stierf, omdat Hij Gods Wil volvoerde tot het laatste. Jezus stierf, omdat de eenvoudige stof de lichtende geest niet bedwingen kon. Hij stierf, omdat alle stoffelijke gebouren niets kon betekenen tegen 't grootse en sterke, dat er geestelijk leefde.

En Jozus was een mens. Een mens, zoals Gij mensen zijt.

Uw kleine zwakheden, Uw kleine angsten, Uw leed en teleurstelling waren evenzeer Zijn deel.

Jezus was een mens, ook al was Zijn geest steeds meer één geworden met God. Spreek mij niet van een Zoon Gods, die op de aarde het komediespel van een verlossing opvoert ten behoeve van de gelovige goegemeente.

Want als dat waar is, dan is de Kosmos een bedrog, God een huichelaar. Dan is elke gedachte aan een werkelijke verlossing zinloos en is een mogelijke uitverkiezing alleen maar de willekeur van een wrede God, die naar believen verdoemt of verheft. Dan heeft het leven geen zin.

Neen, vrienden. JEZUS WAS EEN MENS. Als mens werd Hij geboren. Als kind heeft Hij gespeeld, geleerd, geweend. Als jonge mens heeft Hij de wetten van Zijn geloof gekend en met eerbied de heilige woorden gesproken in de synagoge.

Jezus werd een leraar, maar Hij was een mens. Soms zonk Hij vermoed neer - zo vermoed, dat zijn leerlingen Hem tegen het volk moesten beschermen.

Jezus was een mens: Soms werd de woede Hem te machtig. Dan greep Hij in op een wijze, die zuiver monseijk is en niets te maken heeft met een door God gezonden zijn. Dan greep Hij naar de zweep of sprak Hij met een felle glimlach het spitsvondige woord. Dan gooide Hij het felle verwijt de huichelaars tegemoet.

Jezus was een mens.

Toen Jezus geketend werd, schrijnden Hem de ledematen. Toen Hij geslagen werd, trok de pijn Hem door heel het lichaam. Toen Hij gege-seld werd bloedde Hij, wreed en bitter, net als iedere andere mens. Aan 't kruis heeft zijn lichaam zich verknoopt en verkramp, juist zoals het lichaam van de anderen.

Want Jezus was een mens.

Maar Hij was een mens, die de God in Hem zozeer beseftte, dat Hij ondanks dit alles, boven het menszijn uitstijgende, de eenheid met God vond als een roefel iets, als een werkelijkheid.

Jezus was een mens. Gij zijt mensen. Jezus ging als mens een weg. Voor U ligt die weg open, want gij zijt mens. Jezus overwon Zichzelf , overwon het kwaad en het duister en vond God als een realiteit boven alle dingen. Hij was een mens.

Gij zijt mensen. Voor U ligt die weg open, indien gij hem wilt gaan. Voor U spreekt de Vader zo duidelijk als voor Hem, indien gij luisteren wilt en hem wil verstaan en niet vraagt om het wonder, maar aanvaardt.

Jezus was een mens. Hij vertrouwde zozeer de kracht, die Hij kende, dat Hij de pijnlijkste dood van die tijd, aanvaardde.

Gij zijt mensen. Vertrouwt gij Uw God?

Ik geloof, dat ik daar in de kern ben van het hele probleem. Het probleem van Godde Vrijdag 1959. De vraag is niet: Mensen, hoe vervult gij de wetten van het Christendom? De vraag is niet: Mensen, beseft gij de taak, die God U heeft opgelegd? De vraag is in feite: Mensen, vertrouwt gij Uw God? Durft gij het besluit van die God aanvaarden, ook wanneer het niet overeenkomt met Uw denken? Durft Gij Gods leiding aanvaarden, ook wanneer die leiding niet past in Uw systeem?

Deze tijd van wisseling en verandering, deze tijd van nieuwe openbaring, van de keer der lichtende krachten, is het ook tijd om God te vertrouwen.

U vertrouwt misschien op de geest, op Uw geestelijke leiders. Of gij vertrouwt op een politieke voorman, of op de meester, die U onderricht heeft gegeven in het vak, dat gij uitoefent. Maar God is in alle dingen en meer. Vertrouwt gij God?

Wanneer in Uw krant staat, dat morgen een beloning zal worden uitgekeerd voor degene, die de prijsvraag oplost, dan offert gij gaarne dat kleine bedragje, wat bij de inzending behoort, want gij hebt immers een kans op f 1.000,-? Zeker, er is één kans uit honderdduizend, maar gij risicoert het.

God biedt niet één kans uit honderdduizend, maar God biedt zekerheid. De zekerheid van een leven, dat misschien door vele sferen zal gaan, maar dat uiteindelijk voor U allen dezelfde lichtende wereld openbaart, die Jezus betrad, toe hij - zoals de legende ons zegt - ten hemel voer. De lichtende wereld van innerlijke eenheid met de Schopper.

Hij biedt U dit zonder daarvoor veel te vragen. Hij vraagt alleen maar, dat gij Hem accepteert; dat gij Hem accepteert in elke uiting; dat gij beseft, dat God werkt door al, wat leeft op aarde. Door U, zoals gij hier zijt, zoals gij handelt tegenover anderen. God wil door U werken. De krachten des lichts steunen U, omdat ook Gods wil door hen werkt en niets is onmogelijk.

Ik heb niet veel meer te zeggen. Wat kan ik hierna nog zeggen? Moet ik U gaan vertellen, wat er mogelijk is voor U, wanneer gij in God vertrouwt. Ik zou U alleen een loon aanbieden, dat U zou verliezen het te proberen, terwijl gij het vertrouwen eigenlijk niet bezit.

Moet ik U verder nog gaan vertellen, wat er in de kosmos ligt, wat er voor werkingen zijn en wat er in de toekomst ligt. Alles is in God besloten.

Ik kan U alleen dit zeggen, vrienden: Dit is de tijd van het komende licht. Dit is de tijd, dat God ontwaakt in de harten van velen. Dit is de tijd, dat de nieuwe vrijheid geboren wordt voor hen, die God als zijn ware Meester erkent, boven alles.

Zorg, dat gij in staat zijt de boodschap te verstaan, wanneer zij klinkt. Zorg, dat gij bereid zijt Uw eigen kleine persoonlijkheid terzijde te stellen, wanneer de onmeteulijke kracht Gods Zich openbaart.

Wanneer wij dit op deze Godde Vrijdag herdenken, wanneer wij dit overwegen, dan is dit, omdat in God niets veranderd is.

Jezus sterft ook vandaag. En alle dagen. God openbaart ^{Zich} in glorie vandaag en alle dagen. Het licht dringt door tot in het diepst van de hellesfeer. Vandaag, zoals alle dagen. God staat ook voor ons bereid, zoals eens. Want Hij is met ons alle dagen.

God geve, dat wij de kracht vinden, dit alles te beseffen.
Goeden avond.

-o-o-o-o-o-

Goeden avond, vrienden,

Dan moeten wij eigenlijk voor onszelf af gaan vragen, wat was die Goede vrijdag dan vroeger?

Historisch gezien is dat eigenlijk zeer eigenaardig. Er is een tijd geweest, dat men niet symbolisch Jezus volgde naar het graf, maar dat men jubelde.

Er is een tijd geweest, dat juist de Goede Vrijdag de bekeerlingen werden binnen gelaten in de dienst voor de ingewijden. Er is een dag geweest, dat op de Goede Vrijdag de ouderlingen - van priesters sprak men toen nog niet - de handen oplegde aan hen, die hun taak verder zouden voortzetten.

Van alle wonderen is het wonder van deze dag wel het grootste. Een mens, die sterft en een deel van God, dat in dit sterven deel heeft en toe opstaat, zonder meer.

De Opstanding het Paasfeest, was een vroegdig feest, natuurlijk. Per slot van rekening: er waren vroeger zoveel doden opgewekt. Jezus Zelf had het gedaan met Lazarus, met het dochttertje van Jehirus. Appolonius had het verschillende malen gedemonstreerd. O.a. in Thessalië.

Het opstaan uit de dood op zichzelf was geen wonder. Dat is het misschien aan de dag voor U, omdat U niet meer gelooft in de geestelijke krachten en omdat veel van de wetenschap van vroeger verloren is gegaan.

Geloof mij: het wonder was, dat Jezus stierf. Het vroegdige, het ontstellende wonder. Dat wonder ging gepaard met een verhaal, dat in de plaats trad, van wat U een preek wordt genoemd. Er werd n.l. wel degelijk iets gelezen uit de brieven der ooggetuigen, zoals dat in 't begin heette. Dat waren nog niet de evangeliën, die pas later zijn gekomen, omstreeks 320 jaren na Jezus' geboorte.

Wanneer dan dat verslag van de ooggetuigen was gelezen, kort en bondig en evt. het vermaan van de bisschop, of van de apostel, die toezicht had over de gemeente, dan klonk er een verhaal, dat misschien een klein beetje kinderlijk aandoet. Het doet ons denken aan bepaalde joodse feesten: het feest van de Uittocht, waarbij ook het kind vraagt:

"Waarom eten wij ongedesemd brood?" Dan het hele verhaal van Gods wonderen en waar het hele verhaal van de Uittocht werd verteld.

Zo ging het hier ook. De vraag was: Is Jezus dan gestorven?

Jezus is niet gestorven, want Hij is deel van God en God sterft niet. Maar Hij was mens en als mens stierf Hij. Het is een sombere dag geweest in Jeruzalem.

Eerst had men Jezus gearresteerd. Er was angst onder de leerlingen. Velen hebben Hem verraden en verloochend. Ja, zelfs Petrus heeft 3 X zijn Meester verraden, zoals de Meester hem had voorspeld.

Toen Jezus dan uiteindelijk gekruisigd zou worden, waren daar de jodelende horden van hen, die Hem haatten. Langs de straten stonden de wonenden, die Hem liefhadden.

De smalle straten van de oude stad; door de twee poorten, die de stadsdelen scheidden, voerde de weg naar buiten toe.

Jezus was zwak: als mens. Maar Hij was sterk, omdat Hij één was met God.

Men heeft Jezus geslagen. Zijn lichaam heeft het gevoeld, maar Hij Zelf voelde het niet. Want wie lief heeft, erkent geen slagen. Zij hebben Hem bespot. Zij verachtten Hem, zij vreesden Hem, of zij Haat - ten Hem. Maar Hij heeft slechts gebeden voor hen. Zelfs aan het kruis nog heeft Hij gezegd:

"Vader, vergeef het hen, want zij weten niet, wat zij doen". De apostelen zijn in de menigte geweest. De menigte, die door soldaten op eenafstand werd gehouden.

Nu hoor van elk, hoe het geweest is. Zij vertellen: Somber en pijnlijk. Jezus heeft geen woord gezegd. Geen woord heeft Hij gesproken, toen men Hem vastnagelde aan het kruis - wat een genade was. De genade van een heiden en van een Romein.

Hij heeft Zijn Vader in stilte gebeden en gedankt voor deze e - delmoedigheid.

Hier mag ik misschien een kleine noot bijvoegen, opdat U begrijpt, wat de bedoeling is.

De kruisdood is in feite een dood door uitputting geweest, altijd. Wanneer je nu alleen maar vastgebonden bent en je bent niet vastgenageld, dan heb je geen bloedverlies. Dat betekent in de eerste plaats, dat dus de spanning in de spieren en in de aderen veel pijnlijker is, maar in de tweede plaats, dat je veel langer blijft leven.

Dat dus Pilatus toestemming heeft gegeven om Jezus vast te nagelen, betekende, dat hij Hem verwondingen deed toebrengen, waardoor Hij voldoende bloed kon verliezen. Het zou niet zo pijnlijk zijn en Hij zou sneller sterven.

Vandaag aan de dag ziet men het als een bijzondere kwelling. In die tijd werd dat zo niet bekoken. Vandaar, dat het in het verhaal zo staat.

Men heeft Jezus aan het kruis doen hangen en niemand heeft Hem benaderd. Pas toen men zag, toen het bloed donker werd, liet men enkele onzer toe, waaronder de Moeder, Maria - de zondares - (Maria Magdalena), Johannes, Andreas en Barnabas.

Dezen heeft Hij gezegend en heeft tot hen gesproken. Zelfs de Romeinen waren bewogen door de waardigheid van Zijn lijden. En zo, met schijnbare ruwheid hebben zij Hem gewond, opdat Hij zou sterven. En ziet: Hij was dood.

Het heeft een grote prijs gekost om het lichaam van onze Meester af te mogen nemen. De rijken hebben het betaald. Zijn Moeder Zelf heeft Hem gewassen. Zij hebben Hem ter ruste gelegd in een graf. Want ziet: zelfs zij, die niet in Hem geloofden, omdat Hij was rechtvaardig en liefdevol eerden zij Hem.

En gij, die begrijpt, wat Hij was, bedenke dit: De nabijverigen hebben wachters rond het graf gesteld. Het zegel van de Leviten is gedrukt op de steen. Met koorden heeft men het bevestigd. Maar Jezus is herrezen en de steen is weggewenteld. En de kracht van heel Rome kon het niet verhoeden.

Het ledige graf is gevonden. En ziet: de Meester was in de hof. En de vrouwen hebben Hem gezien en de leerlingen wilden het niet geloven. Maar Hij heeft Zich heb getoond. Vele malen.

Hij heeft ons geleerd, dat sterven voor ons de wil des Vaders is: leven.

In de tijd, dat het verhaal verteld werd, waren er veel martelaren. Want de Christenen in die dagen geloofden er nog aan, dat sterven leven kan zijn.

En wij, die volgens de woorden der mensen gestorven zijn, weten, dat het waar is. Er is geen dood: er is alleen maar leven. Maar het glorieuze van Jezus' sterven, ach, dat hebben zij zelfs toen niet beseft.

Het is te begrijpen. De ogen van de leerlingen, die het aan moesten zien, waren verduisterd door tranen. De ogen van hen, die het onrecht zagen geschieden, waren vertroebeld door de vrees.

Wie, zo vraag ik U, wie kon weten? Johannes misschien? Hij, de geliefde broeder, de geliefde leerling. Hij heeft vlak bij Jezus gestaan. Hij is het geweest, die Jezus' Moeder ondersteunde. Hij is het geweest, die misschien alles begreep. Maar Johannes heeft weinig leering gegeven.

Johannes wist, dat de Weg leidt door het innerlijk.

Herrijzen uit de dood is geen wonder. Herrijzen uit de dood is zó natuurlijk, dat zelfs de kerken erover spreken. Zij zeggen: Wij geloven in de herrijzenis van het vlees. Waarom zou het niet?

Waarom zou ooit de band tussen stof en vlees verbroken worden? Er zal natuurlijk een andere wereld komen dandeze, dat is zeker. Maar toen Jezus herrezen was, was Hij als mens. Hij heeft gestaan in de Hof van Olijven, ook al liet Hij Zich nog niet beroeren. Hij heeft gegeten en gedronken en heeft toegestaan, dat Thomas de wonden in Zijn zijde onderzocht. Jezus was helemaal niet bang.

Eén ding is zeker: toen Hij heenging, ging met Hem het lichaam. Want stof en geest zijn één. God is in alle dingen. God leeft in de stof. God leeft eveneens in de geest.

Daarmede, vrienden, is eigenlijk de inhoud van het lijden verklaard.

Wij hadden gedacht aan een gastspreker voor vandaag. Er zijn belemmeringen. Er is zo ontzettend veel gebeurd in de laatste dagen - vooral op geestelijk terrein -, dat wij, die al maanden lang druk bezig zijn, nu helemaal niet meer kunnen zeggen: Ja, hier hebben wij dan iemand gevonden, die U alles verhalen zal, die er zelf bij was.

Wij hebben wel iemand anders voor U gevonden, misschien dat U dat ook wel interessant vindt. Iemand, die een stemmingsbeeld kan geven a.h.w. Een kleine reportage van de stad en zelfs van de opstandigheden vande kruisiging. Van de kruisiging zelf niet.

Wij dachten zo. Wat de eerste spreker en ik hebben gezegd is 't belangrijkste. Het begrip, dat je leeft, dat er geen dood is. Als je God maar accepteert, als je maar vertrouwt op God, dat je terecht komt, dat je dan Zijn rijk vindt, zonder meer. Als je maar geen wisen stelt aan God. God is nu eenmaal geen handelaar, die een zieltje van je koopt. God heeft je je ziel gegeven en als je dat maar erkent, dan ben je in die ziel één met Hem.

U zult het wel interessant vinden op deze Goede Vrijdag iets te horen over de dingen, die toen geweest zijn. Dat is een van onze eigen broeders, die U dit zal verhalen, daarna gaan wij de bijeenkomst besluiten.

Het heeft weinig zin uren bij elkaar te blijven zitten en steeds maar door te draven over hetzelfde onderwerp.

Ik hoop, vrienden, dat U iets begrepen heeft van het verhaal, zoals ik het U verteld heb.

Mag ik U erop wijzen....U heeft het natuurlijk allang zelf gezien, dat weet ik wel, maar.....volledigheidshalve dan....dat mijn verhaal, wat ik zoëven citeerde, de nadruk heel anders legt, dan men tegenwoordig dit doet.

Men zegt: Jezus heeft verlost. Zeker. Dat geloof ik graag. Hij heeft ons de weg gegeven, Hij heeft een poort voor ons ontsloten, Zijn lijden is ons de sleutel geweest voor een bewustwording, die ons mogelijk is.

De hoofdzaak was eigenlijk dit: Jezus vertrouwde volkomen op God, op Zijn Vader. Daardoor en daardoor alleen was Hij en werd Hij Jezus Christus.

Als wij nu maar niet bang zijn voor de konsekventies van ons geloof in God, van ons vertrouwen op God, die konsekventies aanvaarden, ook wanneer wij ons misschien niet redelijk lijken, dan geloof ik, dat wij het er best afbrengen, dat wij dan die weg best vinden, die Jezus ons getoond heeft. En wat meer is: het einddoel bereiken.

Vrienden, luistert goed naar de kleine reportage, misschien, dat U er iets in kunt vinden van de mensen uit die tijd. Ik hoor zo vaak zeggen: De Joden hebben Jezus vermoord.... Dat is ook niet waar. Dat hebben de Joden niet gedaan, dat hebben mensen gedaan. Een heel verschil.

Als U nu begrijpt in welke sfeer dus dit alles ontstaan is en hoe het ontstaan is en hoe het verlopen is, dan begrijpt U ook in welke sfeer en in welke geest men tegenwoordig zo vaak zondigt, zo vaak alles verloochent, wat Christendom is.

Misschien, dat U door dit begrip zelf naar Christen kunt worden door het begrijpen en het niet te maken tot onderwerp van haat tegen anderen.

Vrienden, het woord is aan de volgende spreker.
Goeden avond.

-o-o-o-o-o-

Goeden avond,

Te spreken over Jeruzalem in de tijd van Jezus' dood, valt mij niet zo zwaar. Want ik heb in de tijd al deze dingen teruggezocht. Ik heb gesproken met velen, die daar persoonlijk geleefd hebben. Ik heb de geestelijke beelden tezamen gevonden, die over de hele kosmos verspreid zijn en in verband staan met dit ene, voor de aarde zo belangrijk gebeuren.

U moet goed begrijpen, dat de dag, dat Jezus stierf, een warme dag was. De nacht was kil geweest, maar toen de ochtend kwam, was het een mooie zonsopgang. De stad ontwaakte met een zekere vreugde. Niet, zoals U misschien denkt, in angst, omdat Jezus was veroordeeld, of in haat, omdat Hij gekruisigd zou worden.

Er was een gezellige drukte. Het liep tegen Pasen. Er waren vreemdelingen in de stad en menigeen trok met zijn handel alvast naar de Schedelplaats in de hoop daar een goede standplaats te vinden.

Het was een opgewekt gezelschap; de kinderen joelden door de straten, mensen liepen elkaar aan te moedigen om te gaan kijken naar de kruidiging.

Natuurlijk waren er Farizeeën; vooral de leden van het Sanhedrin

waren ook vroeg in de weer. Begeloid door hun bedienden, die ruim baan maakten, op hun ezeltjes, zorgden zij ook, dat zij overal konden zien, wat er gaande was.

Reeds voor de zon opging, had men - het was toen ook al een nieuwsgierige menigte, die vroeg op de been was - de drie kruisen voor de drie moordenaars gebracht naar de gevangenis, waar de Protorianen zo dadelijk de gevangenen zouden uitleiden en overgeven aan de wacht van de burcht, die boven de stad lag.

Het weer liet zich aanzien als een werkelijk wolkloze en zonnige dag. De menigte, in een echte picnicsfeer, bracht natuurlijk nog wel zijn offers aan de tempel, maar zelfs die hebben er onder geleden.

Het was er niet zo druk als anders. De goldwisselaars maakten zeer goede zaken, omdat vele vreemdelingen zich memento's wilden kopen.

Wat de beulsknechten betreft: twee van hen waren Syriërs, één een Jood, de anderen waren Romeinen. Zij waren vier en in getal. Daarbij de z.g. assistenten, geslaars. Zij allen waren bij de gevangenen tezamen gekomen en hebben de gevangenen laten voorvoeren. Zij werden onderzocht door een aanwezige arts. Men moest er zeker van zijn, dat de gevangenen niet zouden bezwijken.

Het gevolg daarvan was, dat Jezus een kruis kreeg, dat iets lichter was dan dat van zijn collega, die ook gekruisigd zouden worden. Dit heeft ook al enige afkeur gewekt bij het aanwezige publiek. Men hoopte op de vertoning van mensen, die strompelend en steunend door de straten gingen.

Toen de stoet dan ook uiteindelijk vertrok, waren er zeer veel straatjongens en wat gepeupel aanwezig, die onder leiding van enkele hoog geplaatste Joden dan ook de stoet bekogelden met vuil.

Daar maakten de soldeniers snel een einde aan, doordat zij met de speren voor zich houdend, op de menigte ingingen, daarna kon de stoet rustig verder trekken.

De straten zelf waren zeer smal. Er zijn verschillende burgeren, die goede zaken maakten, vooral wanneer wij een achteruitgang hadden, door de plaatsen op hun dak - het waren allemaal platte daken, zoals U weet, die tevens als rustgelegenheid dienden - te verhuuren aan anderen.

Ik geloof, dat deze dag in Jeruzalem een echte vrolijke kermisdag was. Zoals de sfeer van een grote regatta, of voor een internationale voetbalwedstrijd.

Dit lijkt misschien vreemd, maar de kruisiging van misdadigers is altijd een volksvermaak geweest. En de Joden zelf maakten er zelfs een vermaak van, om degenen, die volgens de wet gestenigd moesten worden, eerst naar bepaalde plaatsen toe te jagen, voordat zij in ernst begonnen, want daar was het schouwspel interessanter.

Overigens behoeft U dat niet te verwonderen. In Den Haag was ook een grote menigte samengestroomd om de dood te zien van de Wit. Er zijn er altijd velen geweest, die op het Zoodje kwamen kijken, wanneer er een misdadiger onthalsd werd.

Kijk naar de terechtstellingen vanuit Engeland en U vindt precies hetzelfde.

Duidelijk is het dan ook, dat bij deze sfeer de verkopers van allerhand goederen zeer goede zaken hebben gemaakt, totdat de stoet de berg begon te betreden, die buiten de stad was gelegen, was het allemaal een prettige picnicsfeer op de berg en in de stad een zeer gezellige drukte, terwijl men zich overal haastte om er bij te komen.

Opvallend was, dat toen de stoet ongeveer halverwege de berg be-

klommen had, een paar kleine wolken in de verte zichtbaar werden. Niemand heeft er echter aan gedacht, dat die wolken zo snel zich zouden uitbreiden tot een alomvattend dek.

De kruisiging zelf begon rond tien uur in de morgen. Men heeft eerst de misdadigers opgehangen en daarna pas Jezus. Dat had waar - schijnlijk ook een zekere zin. In de eerste plaats: Jezus was degene, die de beste goederen achterliet en de beulsknechten vertrouwden ongetwijfeld elkaar niet, terwijl in de tweede plaats een bepaald bevelschrift van Pilatus op het kruis bevestigd moest worden. Dat is nu eenmaal een bijzonder werk, dus dat geschiedde het laatst.

Toen de kruizen werden opgericht, ging er eerst uit de menigte een gejoel op. Het was een soort van "Hocra!", wanneer men een voetbalelftal in het veld ziet komen.

Degenen, die Christenen waren, hebben grotendeels meegejuicht, buiten enkele familieleden. Het loed van deze familieleden werd overigens door de menigte wel degelijk gerespecteerd.

Pas later, toen het onverwacht duister begon te worden - het was rond één uur in de middag - werd de stemming anders. De spotwoorden, die eerst zo lustig over en weer vlogen, maakten langzamerhand plaats voor een zekere angst.

Enkele leden van het Sanhedrin en hun volgeling trachtten daar een einde aante maken door geestigheden te roepen als:

"Indien Gij dan wonderen kunt doen, waarom komt Gij dan niet van het kruis af?"

Het vreemde is echter, dat dergelijke spot - meestal door het volk zeer gunstig ontvangen - op dit ogenblik een huiverachtig zwijgen teweeg bracht, dat - zover wij na kunnen gaan - ook de Romeinen zelf beroerde.

Typisch is hier de plotselinge angst, die niet op het ogenblik van de kruisiging zelf begon, maar pas kwam, nadat het kruis ongeveer een uur stond.

Deze hele berg begon plotseling ademloos stil te worden. Ofschoon gerekend kan worden, dat er zeker 15.000 tot 20.000 mensen aanwezig waren - voor een terechtstelling op de Schedelplaats buitengewoon veel en alleen te verklaren uit het feit, dat rond de Paasfeesten altijd buitengewoon veel mensen dus naar de stad trokken - was er op het laatste geen stoel meer te horen. Je had een speld kunnen horen vallen.

In deze stilte was het net, alsof de lucht zwaar werd. De geluiden van degenen, die daar op de berg hun leven a.h.w. langzaam verloren, waren dan ook zo sterk hoorbaar, dat sommigen onder het volk, die zich bevonden hebben op ongeveer 1600 meter van de kruizen, zweren de woorden te hebben verstaan, die van het kruis gesproken werden.

Ik leg hierop zo de nadruk, omdat dit een zeer eigenaardig verschijnsel is.

Ook eigenaardig is, dat in de stad de stemming ook eveneens rond één uur in de middag zeer sterk is veranderd. In de eerste plaats zijn er zeer veel mensen naar de tempel gegaan, maar konden ook dáár geen rust vinden, want rond 2 uur - half drie was zelfs die tempel geheel verlaten, ook de voorhof. Alleen enkele van de dienstdoende priesters en Leviten waren nog aanwezig.

De plaats voor het paleis van Pilatus was eveneens verlaten. De verschillende kroegen waren zwaar bezet, maar ofschoon men daar ook zang en dans presenteerde, was toch de sfeer allesbehalve prettig. Het was zoiets als vlak voor een cycloon, of vlak voor een onweer. Mensen en dieren voelden zich ongerust en wisten geen plaats te vinden.

Ooggetuigen verklaren, dat overal de mensen vermoeid waren, sommigen zichzelf ter ruste wilden leggen, maar dit uiteindelijk niet konden en door onrust gedreven, waar de straten doorliepen om dan in hun huis weer te verdwijnen.

Zeker in die tijd is dat heel eigenaardig. Daarbij kan ook worden vermeld, dat de zakkenrollers, de kruimeldieven, in die tijd normaal hebben doorgewerkt en dat er dus niet sprake kan zijn van een absoluut afwijken van het normale.

Er moet gesproken worden van de elektrische spanning, van een onrust.

Rond half twee was praktisch de gehele hemel bewolkt. Waar de wolken uit het oosten zijn komen zetten, was alleen naar het westen toe nog een klein stukje blauwe hemel te zien.

Het licht werd zwavelachtig geel, zoals dit gebeurt soms vóór het losbarsten van een ontzettend onweer.

In dit geheel, in dit gelig wolkenlicht dus, tekende zich de trechter af van een of andere wervelwind. Deze trechter kwam niet uit het oosten, maar uit het noord-oosten en bewoog zich als een steeds wijder wordende cirkel in de richting van de Schedelplaats.

Hoe daar de zaken precies zijn geweest, kan ik U hier niet vertellen, waar zich dit buiten een feitelijk verslag houdt. Ik zou mij dan te veel door mijn eigen emotie mee laten slepen.

Ik kan U echter verzekeren, dat rond voor kwart voor drie in de stad een doordringend gehuil werd gehoord, niet alleen van honden, maar vooral van de lastdieren, paarden en ook kamelen van de karavanen, die rond de poorten gelegerd waren.

De mensen waren bang en angstig en wisten niet, wat zij moesten doen. Rond diezelfde tijd begonnen steeds sterker de toeschouwers terug te stromen van de Schedelplaats en het was, alsof zij vluchtten.

De beschrijving van een der poortwachters zegt, dat zij in een zodanige paniek de poort trachtten binnen te gaan, dat verschillenden daarbij gewond werden.

Ook rond kwart voor drieën, ongeveer dus, begon de storm sterker op te steken. Er was toen wind, vóór die tijd niet. Het waren sterk aanzwellende vlagen, gevolgd door langere perioden van stilte en dit heeft met het schieten van bliksem en het rommelen van donder in de verte geduurd tot ongeveer kwart over drieën. tot ongeveer vijf voor half vier. De meningen verschillen hier en een juiste tijdsbepaling is niet mogelijk.

Daarna horen wij van velen, dat de aarde beefde, maar dit wordt niet gezegd door de bewoners in de stad, wel door degenen, die zich op de berg bevonden. Onmogelijk is dit zeker niet.

Een feit is, dat vanaf dat ogenblik, zich een paniek en een raddeloosheid van een groot deel van de bevolking zich heeft meester gemaakt, zodat zij in de verschillende scholen en synagogen samenkamen en velen daar het gebedskleed omwerpende, tot God begonnen te bidden en enkelen zelfs het gezang van de stervenden.

Ook deze gezangen zijn gezongen op de Calvarieberg zelf. Zij werden gezongen door een aantal Leviten, vermoedelijk vrienden van Johannes, waar bij naar men zegt, enkele der apostelen en enkele leerlingen aanwezig waren. Bij name worden dezen niet genoemd.

Deze gezangen waren ongeveer afgelopen om vier uur, toen in de verte de regen als een zwaar scherm neerviel. In deze tijd betrekkelijk zeldzaam.

Het licht was zó slecht geworden, dat het was als de nachtschemering, die door het felle licht van de bliksem zo nu en dan doortrokken was.

Op dit oogenblik doet zich het gerucht gelden, dat een aantal doden zijn opgestaan en zijn waargenomen. De feiten zijn niet met zekerheid weer te geven hierover, zij zijn uitermate verward.

Verhalen als dat iemand Adam herkend zou hebben, zijn waarschijnlijk uit de lucht gegrepen en alleen legenden. Echter liggen een aantal verklaringen voor en waarnemingen, waaruit wij aan kunnen nemen, dat enkelen, die eerst kort geleden gestorven waren, dus tot honderd jaar voordien, klaarblijkelijk uit hun graven zijn gekomen en een korte tijd zijn rond gegaan.

Geestelijk kan ik hiervoor geen verdere verklaring of bevestiging vinden op het oogenblik.

De doodsangst van het volk kwam op het hoogtepunt, toen voor 't eerst in de geschiedenis ook het Heilige der Heilige door de bliksem werd getroffen, waarbij - naar men vertelde - de voorhang volledig was gescheurd, zodat het Heilige der Heilige en Heilige met elkaar waren vereend.

Ook zou een van de deuren, de grote, bronzen deuren, die in de tempel waren aangebracht, open zijn gevallen en zou men niet in staat zijn geweest die - zelfs door de tempelwachters niet - te doen sluiten.

Van de Romeinen kan verteld worden, dat zij zich rond deze tijd in de Burcht Antonia terug trokken en daar in hun kwartieren bleven. Alleen het detachement van de Calvarieberg is pas later binnen gekomen.

Wij nemen aan, dat rond vier uur - half vijf Jezus feitelijk is gestorven. De tijd tot zonsondergang was niet zeer groot.

In de stad was op dat oogenblik een zeer grote weemoedigheid en grote angst, maar ook grote mismoodigheid.

Enkele leerlingen van Jezus hebben van deze stemming gebruik gemaakt door te prediken, dat de uitroep van de Farizeeën, toen Pilatus zeide: "Ik was mijn handen. Ik heb aan deze gene schuld!" Terwijl zij uitriepen: "Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen", zoals dat is overgebracht - het was nu niet direkt een spreekkoor - dat deze zal vervuld worden aan het volk en in korte tijd; zeker is, dat ook enkele der leerlingen, zover zij niet waren weggevlucht, aan anderen hebben verteld over Jezus' profetie, toen Hij de stad betrad en de angst, dat Rome deze stad zou brandschatten, nam aanmerkelijk toe.

Gedurende deze nacht was er ondergangsstemming. Velen meenden, dat het eind van de wereld gekomen was. Een wervelstorm, die over de bergen wegbrok, deed de hemel opklaren, zodat de hemel weer zichtbaar was, ongeveer om 12 uur des avonds. Toen was het al Sabbath, zodat men hierop verder niet in is gegaan. Het feit, dat het Sabbath was, heeft het ongetwijfeld de leerlingen makkelijk gemaakt om Jezus lichaam af te nemen.

De meesten, bevangen door angst en vierende het Heilige Feest, bleven immers binnenshuis, zich onthoudende van elke bezigheid, bid-dend tot hun God, dat Hij hen zou verlossen.

Het eigenaardig aspekt, die de morgen begint, zonnig en vrolijk, als een kermis, als een feest en dan dezelfde nacht de ondergang van de wereld vermoedt, wijst op zeer grote, psychologische spanningen in de stad.

Het feit, dat Jezus' leerlingen het waagden Zijn lichaam af te nemen en te verbergen, te doen begraven - weliswaar met toestemming van de pro-consul, maar tegen de eisen van het volk in - lijkt moediger dan het is.

De feitelijk uitvoerenden n.l. waren geen Joden. Zij waren Grieken. Als zodanig waren zij niet aan de Sabbathwet onderworpen en

kon hen geen enkele blaam treffen.

De familieleden, die daarbij aanwezig waren, hebben meegholpen. Dezen zouden in de ogen van velen, de rechters van die tijd, schuldig zijn geweest.

Zou Jezus niet herrezen zijn, dan is het zeer waarschijnlijk, dat men om deze angst te wreken, een zeer felle vervolging tegen de Christenen hebben ingezet.

Misschien is het goed hier te wijzen op het verhaal over Judas, die zich verhing op de akker van de pottenbakker. Judas voelde zich aansprakelijk voor het einde der wereld, niet alleen voor de dood van zijn Meester. Aangetast door de psychose, die het hele volk had bevangen, had hij zijn dood gezocht om de openbaring, de engelen van de rechterlijke God, te ontkomen.

Nu zult U mij misschien nog willen vragen naar details. Laat ik U dit vertellen.

De kinderen van Jeruzalem bleken niet zo onder de indruk als de ouderen. De kinderen van Jeruzalem hebben de dood niet bijgewoond. De straatjongens, die Jezus bespot hebben, waren er grotendeels voor betaald, of waren daartoe aangemoedigd.

De beulen, ofschoon schijnbaar zeer wreed tegen Jezus, waren, op bevel van de pro-consul, eerder komedianten dan wat anders en hebben Hem alle werkelijke wreedheid zoveel mogelijk bespaard.

Het feit, dat meerdere malen Jezus een verfrissing kon worden aangeboden, dat men zelfs tijd kreeg om Zijn hoofd af te drogen en eventjes te bevochtigen - waarvan de doek nog bewaard wordt te Verona, naar men zegt - doet ons begrijpen, dat van een buitengewone folheid der Romeinen tegenover Jezus zeker geen sprake is geweest.

De martelingen, die de Romeinen Jezus hebben aangedaan, waren niet bedoeld om Hem te martelen, maar wel om Hem te maken tot een zó beklagenswaardig objekt, dat de pro-consul daardoor van de trouwige plicht deze Mens ter dood te brengen, ontheven zou worden.

Een ander punt, dat ook niet zonder belang is, ofschoon het niet in de evangeliën en slechts in enkele der geschriften vermeld wordt:

Toen Jezus stierf, heeft men - naar men zegt - de stemmen der profeten gehoord. Dit had een zodanige indruk gemaakt, dat men van joodse zijde elke aanduiding van Jezus' dood onmiddellijk heeft doen verwijderen uit alle boeken.

Het geval met het ledig gevonden graf was er aanleiding toe, dat de hooggeplaatste officieren, waaronder één verre verwant was aan de heersende keizer, ook alle schrifturen daaromtrent verwijderden.

Er zijn dus over Jezus' dood en over de gebeurtenissen op aarde geen originele geschriften te vinden. Er zijn geen feitelijke aanduidingen van Zijn dood te vinden.

In de geest echter blijkt ons, dat een overweldigende reeks van getuigen Zijn lijden en dood tot een realiteit maken, die, met alle details aangevuld, ons doet begrijpen, hoe eigenlijk Jezus de spiegelbal is geweest van enkelen en hoe het volk in zijn onbegrijpende wreedheid in Zijn dood niet meer zag dan een schouwspel.

Het was deze menselijke zwakte zich te vermaken ten koste van anderen, die de beschuldiging rechtvaardigde misschien in de ogen van velen, dat niet Pilatus en niet de Romeinen, maar de Joden Jezus hadden goddood.

In feite kan deze dood, volgens alle onderzoekingen, in de eerste plaats op rekening worden gesteld van het comité van de tempel en wel speciaal de schatbewaarder en de hogepriesters. Omdat de revenuen door Jezus' optreden ernstig bedreigd werden.

Ik geloof, dat ook deze mensen niet uit bewuste haat gehandeld hebben, maar dat ook zij hebben getracht nog enige rechtvaardigheid in acht te nemen.

Wat dat betreft de intriges tegen Jezus in het Sanhedrin: Hier blijkt duidelijk, dat van valse getuigenis sprake is geweest. Deze valse getuigenis werd niet gegeven op bevel van de eigenlijke rechters, maar van ondergeschikten, die men voor de veroordeling van de gevangenen en diens gevangenhouding een betere vergoeding beloofd.

Aardig is hierbij te vermelden, dat enkele van dezen gevlucht zijn, enkele anderen gestorven zijn, zodat de valse getuigen - buiten het drietal, dat zich tot Jezus' leer bekeerden - na 14 dagen niet meer in leven waren.

Te spreken over wonderdadige gebeurtenissen is misschien overdreven. Toch toont ons het hele gebeuren van Jeruzalem van die dag een zeer buitengewone en eigenaardige toestand, gemoedstoestand van het gehele volk; in de tweede plaats een volkomen irroëel handelen van zowel de joodse als de romeinse leiders; in de derde plaats: een misschien toevallig, maar dan ook zeer toevallig samentreffen van grootse natuurverschijnselen op het ogenblik van Jezus' sterven.

Ik hoop hiermede Uw kennis omtrent het gebeuren iets te hebben aangevuld en betreur het, dat ik niet verder op dit onderwerp in kan gaan.

Goeden avond.

-o-o-o-o-o-

HET SCHONE WOORD

Verkort

H E T K R U I S

Duistere mensen, duistere berg, duistere lucht,
versloten Godenhuis en op de berg een kruis.

Duistere gedachten, duistere machten,
doden, die leven en krachten, die streven
En op de berg een kruis.

Een Wezen, Dat leven wil geven voor anderen.

Een Kracht, Die levend wordt, hoe meer komt de dood.

Een licht, wonderbaarlijk groot, omringt op de berg het kruis.

Licht in alle sferen, jubellied, dat klinkt door heel het Al,

Kracht des Heren, nú geopenbaard, aarde en mensheid voor ondergang
verderf gespaard,

Als teken nog daarvan, staat op de berg een kruis.

Kruis door Hem voor ons gedragen, kruis door ons gedragen in Zijn
doet vinden ons, ondanks denken en geloven, Naam,
ondanks naam en ras: één werkelijkheid, één weg:

Het offer, het sterven, het afstand doen van alle zijn en het aanvaarden
Dat is een vrijheid, wondergroot, van je God,

Uit schijn van dood wordt herrijzenis geboren en het is als eens tevoren,
Toen licht kwam uit het graf, al stond er op de berg het kruis.

Dank Hem, Die leeft in lichte sferen, Dank Hem, Die leefde, stervende aan

Dank Hem, Die geeft aan alle krachten het kruis,
aan liefde en bewustzijn, Dank Hem, Die met U is in alle pijn en alle lijden,

Dank Hem, Die U wil voort geleiden, opdat gij één zijt met Hem

en de Kracht, waarin Hij reeds geborgen is: de Vader.

Ter herinnering :

Eer het kruis, al staat het op de berg niet meer.

-o-o-o-o-o-